

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2015
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Vlastivědné muzeum Šumperk na lokalitě postupně v letech 2010, 2011 a 2013 realizovalo plošné záchranné archeologické výzkumy, vyvolané stavbou nové ulice a 5 rodinných domů (stavební obvod Na Tvrzi; Halama 2012; Halama 2014).

Ve 2. polovině roku 2014 byl proveden výzkum v trase navazujících dalších budoucích komunikací (stavební obvod Na Tvrzi II), které byly naplánovány výše ve svahu. Vzhledem k většímu rozsahu skrývky provedlo Vlastivědné muzeum Šumperk výzkum pouze v jeho západní části, zatímco východní části plochy se ujala Archaia Olomouc, o. p. s. Dle hustoty objektů je zřejmé, že až v tomto roce stavební práce zachytily jádro polykulturního sídliště.

Na úseku zkoumaném Vlastivědným muzeem Šumperk se nacházelo celkem 128 zahloubených objektů (č. 193–320 – kontinuální číslování od zahájení výzkumů na lokalitě v r. 2010) – většina patří kultuře lužických popelnicových polí, ovšem několik objektů spadá do kultury s lineární keramikou (viz oddíl Neolit v tomto svazku). Z různých sídlištních jam lze typově určit jámy zásobního charakteru, kúlové jamky, hliníky (objekt č. 217 a 218), pec (obj. č. 206) a zajímavý výrobní objekt s přepálenou až zestruskovatělou keramikou, struskou, kousky rudy (?) a uhlíky (č. 236). Zajímavá byla zásobní jáma č. 204, v jejíž svrchní části byl sklad několika desítek surovinově různých větších kamenů a 2 zlomené zrnětky. Vyzvednuto bylo množství keramického materiálu (v několika případech větší torza), mazanice, dále několik zrnětek, štípaná industrie a kovové artefakty (fragments bronzových předmětů – zejména jehlic – a měděné/bronzové slitky, pocházely jak z výplní objektů, tak z detektorové prospekce orniční vrstvy). V několika objektech se zachovaly zvířecí kosti, zuby a také archeobotanický materiál – uhlíky a rostlinné makrozbytky.

Jakub Halama

Literatura

Halama, J. 2012: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 53(1), 162–163.

Halama, J. 2014: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 55(1), 196.

Resumé

Dubicko (Bez. Šumperk), „Za kostelem“, Parz. Nr. 364/3. Spätbronzezeit – Lausitzer Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung. Einlagerung der Funden: Heimatkundenmuseum im Šumperk, Zuwachs. Nr. 11/2014.

DYJE (OKR. ZNOJMŮ)

„Sad u nádraží“. ÚK, VS, SDM. Pohřebiště, sídliště. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.

Na konci února roku 2014 začal v poloze „Sad u nádraží“ v k. ú. Dyje poměrně rozsáhlý archeologický výzkum, jehož hlavní objem prací byl realizován v měsících duben a květen. Výzkum Jihomoravského muzea ve Znojmě, p. o. nepřímo navázal na drobnou akci pracovníků Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., z roku 2005 (Čížmář 2006, 140). Během záchranného archeologického výzkumu se podařilo prozkoumat skrytou plochu o velikosti necelého 1 ha. Na ploše bylo zachyceno přes sto objektů spadajících do doby bronzové.

Jedním z nečekaných objevů se stala dvojice únětických komorových hrobů (obj. 608/H801 a 609/H802). V obou případech bylo možné pozorovat, zejména na stavu koster, druhotné zásahy. I přes „vykradení“ hrobů se z nich podařilo vyzvednout několik celých nádob, kostěné šídlo a pár kovových artefaktů, z nichž za zmínku stojí dvě vlasové ozdoby se zpětnou klíčkou z měděného drátku potaženého elektronovým plechem z hrobu H802. Tyto dva osamocené hroby jsou patrně součástí většího, doposud neznámého pohřebiště, které by mohlo mít souvislost s nedalekým, stejně datovaným sídlištěm (Humpola 2014, 29; Podborský, Vildomec 1972, 159).

Vedle pohřebiště únětické kultury se na lokalitě podařilo zachytit i část sídliště věteřovské skupiny, a to její starší i klasické fáze. Mezi objekty převažovaly typické zásobnice. Z běžných nálezů vybočuje pouze odkrytý relikt stavby možné srubové konstrukce (obj. 600–602) doplněné soustavou kúlových jamek. Na nároží stavby je navázán žlab (obj. 577) zatím nejasné funkce (obr. 2). Vzhledem k tomu, že se na lokalitě nachází také osídlení ze střední doby bronzové, nelze stoprocentně vyloučit příslušnost stavby ke středodunajské mohylové kultuře. Jinou situací, která vybočuje nad rámec běžných nálezů, je objev ženské lebky se zhojeným sečným zraněním. Lebka se nacházela na dně většího věteřovském hliníku (obj. 603).

Největší objekt (obj. č. 501) odkrytý v poloze „Sad u nádraží“ můžeme přiřadit středodunajské mohylové kultuře. Z rozměrného hliníku se podařilo zdokumentovat část o velikosti 16×14 m. Zbýlá část zabíhá na sousední parcelu č. 622/2, která nebyla dotčena výzkumem. Objekt obsahoval velké množství keramického materiálu, několik kusů kostěné industrie, parohovou bočnici a několik předmětů z bronzů.

David Rožnovský

Literatura

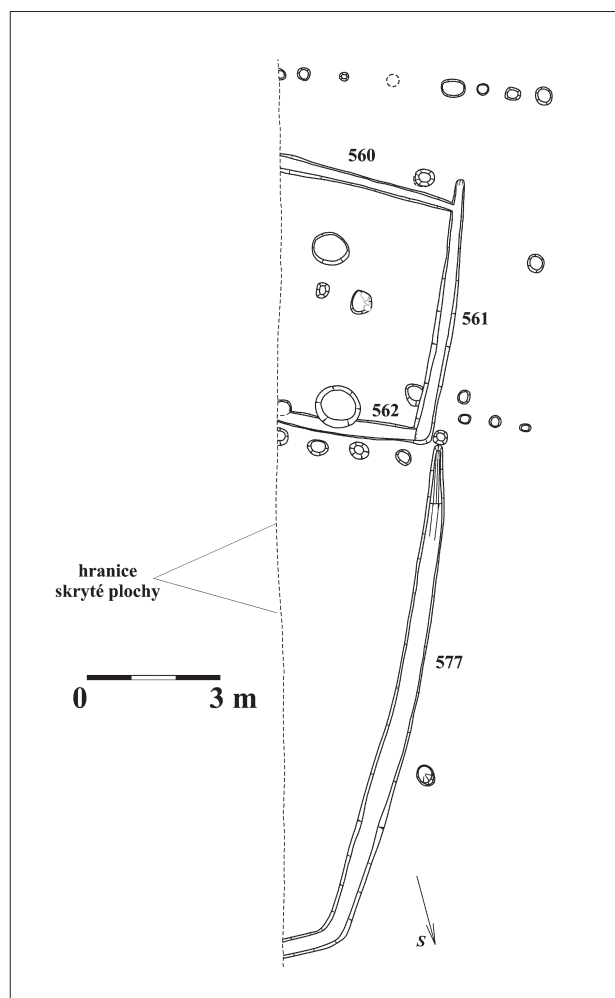
Čížmář, Z. 2006: Dyje (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 47, 140.

Humpola, D. 2014: Dyje (okr. Znojmo). *Výroční zpráva 2013*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, 29.

Podborský, V., Vildomec, V. 1972: *Pravěk Znojemska*. Brno, Znojmo: Musejní spolek v Brně a Jihomoravské muzeum ve Znojmě.

Resumé

Dyje (Bez. Znojmo), Flur „Sad u nádraží“. Bei Rettungsgrabung wurden zwei Gräber der Aunjettitzer Kultur und Siedlung der Věteřov-Gruppe und der Mitteldonauländische Hügelgräberkultur entdeckt.

Obr. 2. Dyje. Základy domu (obj. 560, 561 a 562) a další žlab (obj. 577).

Abb. 2. Dyje. Das Haus-fundament (Obj. 560, 561 a 562) und weitere Rinne (Obj. 577).

HNOJICE (OKR. OLOMOUČ)

„Mošťánky“. SDMK. Ohrazený areál, sídliště. Sondáž.

V průběhu srpna proběhl badatelský výzkum, jehož snahou bylo ověřit stáří nově zjištěného příkopového ohrazení severozápadně od obce. Lokalita se nachází v rovinné poloze na nevýrazné potoční terase asi 150 m od pravého břehu potoka Říčí. Na základě povrchových sběrů je v tomto prostoru známo polykulturní sídliště, na němž byly leteckou prospekci identifikovány příznaky příkopového ohrazení odpovídajícího rondelu. Po provedení magnetometrické prospekce se ukázalo, že se jedná o areál vymezený příkopem oválného půdorysu o rozměrech zhruba 180 a 150 m s jedním přerušením na jihovýchodní straně. V odstupu několika metrů jej na vnitřní straně lemuje dvojice palisád. Uvnitř i vně takto vymezené plochy se nachází množství objektů, jejichž vztah vzhledem k polykulturnímu charakteru lokality nelze jednoznačně ztotožnit.

Sonda o rozměrech 30×2 m prořezala severozápadní průběh příkopu i palisád (obr. 3). Pod 0,4 m mocnou orníci a 0,05–0,1 m kulturní vrstvy se v podloží rýsovaly zahloubené objekty. Z časových důvodů byla sonda příkopem zúžena na 1 metr. Příkop dosahoval šířky 6,3 m. Jeho stěny vanovitě klesaly až do hloubky 1,3 m, kde se vnitřní stěna příkopu schodovitě spadla až ke dnu v hloubce 1,95 m pod současným povrchem (obr. 3). Úroveň popisovaného schodu zároveň tvořila hranici charakteru jednotlivých vrstev. Horní část výplně byla homogenní pouze se splachovými vrstvičkami při vnitřní stěně. V hloubce 1,3–1,5 m vyplňovala celou plochu příkopu vrstva s množstvím lomových a říčních kamenů proložených spraší a jílem (snad destrukce zdí, obr. 4). Pod ní je výplň hutnější, humóznější s výraznější černou barvou, promíšená hrudkami podloží a obsahuje větší střepy a kosti. Dno příkopu bylo nepravidelně zvlněné.

V odstupu 8 a 12 m od vnitřní hrany příkopu byly magnetometricky zjištěny dvě liniové anomálie interpretované jako palisády. Tyto byly také doloženy výzkumem. Palisáda blíže příkopu (objekt 3) dosahovala šířky 0,5 m a hloubky 0,2 m. Objekt 4 (vnitřní palisáda) se po začátek na úrovni podloží vytratila. Vně příkopu se podařilo zachytit i část sídlištního objektu 2 s keramickým inventářem odpovídajícím střepům z příkopu, četnou mazanicí a tkalcovskými závažími.

Keramický inventář příkopu reprezentuje závěr vývoje mohylové kultury, čemuž odpovídá i radiokarbonové datum v rozmezí 1431–1264 BC (95,4%). Nově zkoumaná lokalita v Hnojicích odpovídá rozměry a řezem příkopu, dvojicí palisád i keramickými nálezy známé Skalce u Velimi, přesněji tamějšímu příkopu A, který je považován za nejstarší v rámci celé soustavy (Harding et al. 2007; Hrala et al. 2000).

Miroslav Daňhel